

MEDIAEVAL AND LATER ARCHAEOLOGICAL GLASS FROM COASTAL FLANDERS AND ZEELAND¹

Danielle Caluwé

FSR-Flanders, Free University of Brussels, Dept of Archaeology and Art History
Pleinlaan 2, B-1050 Brussels, Belgium
E-mail: Danielle.Caluwe@vub.ac.be

The highly urbanised region of coastal Flanders and Zeeland developed a dense network of international, interregional and local trade routes with the sea port of Bruges at its centre. Glass was imported from Germany, France and North-Italy, possibly Venice.

In general the archaeological evidence reveals, for the studied period and throughout the whole region the frequency and qualitative differentiation of glass vessels but also its wider use in lower social strata and more rural contexts.

The occurrence from the late 14th century onwards of high quality, mould-blown, cylindrical beakers, in a soda-rich glass imported from Northern Italy, in rather high quantities in Sluis and Middelburg-Zeeland, is remarkable.

The slightly conical beaker with a mould-blown wrythen rib pattern is the dominant type in the 15th century and occurs in a green or greenish wald- or potash glass (Walraversijde, Veere and Sluis). From the 16th and 17th centuries there are green pruned barrel beakers (Walraversijde, Aldegonde Castle, Sluis and Middelburg-Zeeland) and roemers (Sluis and Middelburg-Zeeland).

Glass used as containers and table ware is rather frequent in the evidence from Walraversijde, Veere, Middelburg-Zeeland and Middelburg-Vlaanderen. The changing drinking and toasting habits are accounted for by richly decorated beakers from Aldegonde Castle, Sluis and Middelburg-Zeeland.

A façonlike type such as the popular, colourless, cylindrical beaker with slightly everted rim and a mould-blown wall pattern, copied after a 16th century metal form, occurs in both rural (Walraversijde), urban (Middelburg-Zeeland) and elite contexts (Middelburg-Vlaanderen).

Equally so, luxury vessels in lattimo glass were found at Walraversijde and goblets at Walraversijde, Aldegonde Castle, Middelburg-Zeeland and Middelburg-Vlaanderen.

The use of glass objects for personal and hygienic care is shown by high-quality finds from Aldegonde Castle (a highly decorated lid), Vrouwenpolder (a multi-coloured lattimo glass phial), and beads and a small mirror from Walraversijde.

Further archaeological, historical and pictorial research is required to elucidate further the contemporary appreciation, meaning and the different symbolic loadings of these significant forms.

¹ Caluwé et al. 2003. Glas van vissers, kooplui, monniken en heren. (*all mentioned finds are treated in the exhibition catalogue*).

MIDDELEEUWS EN LATER GLAS UIT HET BODEMARCHIEF VAN KUST-VLAANDEREN EN ZEELAND¹

Danielle Caluwé

FWO-Vlaanderen, Vrije Universiteit Brussel, Kunstwetenschappen en Archeologie
Pleinlaan 2, B-1050 Brussel, België
E-mail: Danielle.Caluwe@vub.ac.be

Het archeologisch glas uit deze regio toont de continue aanwezigheid van een kwalitatief gediversifieerd ensemble aan en biedt informatie over diverse gebruikersgroepen.

Een ruime verspreiding van gebruiksglas wordt aangetoond vanaf de late 14de eeuw met de kleurloze reliëfbekertjes uit Sluis en Middelburg-Zeeland, doorlopend in de 15de eeuw met de groene dominante kruisribbelbekaers uit Heist, Walraversijde, Veere en Sluis, tot in de 17de eeuw met de groene noppenbekaers uit Walraversijde, het kasteel Aldegonde, Sluis en Middelburg-Zeeland, en met roemers uit Sluis en Middelburg-Zeeland.

De aanwezigheid van de meer frequente alledaagse types in het 15de-eeuwse rurale Walraversijde is minder uitgesproken maar betekenisvol.

Het gebruik van flessen in Walraversijde, Veere, Middelburg-Zeeland en Middelburg-Vlaanderen, van schertsgerei in het kasteel Aldegonde en van toast- of feestbekaers in het kasteel Aldegonde, Sluis en Middelburg-Zeeland illustreert, via de materiële bronnen, het veranderende conviviale drink- en tafelgedrag.

De populaire, quasi kleurloze cilindrische beker met een malgevormd wandpatroon – een product van de 16de-eeuwse façonproductie – wordt aangetroffen in zowel rurale (Walraversijde), stedelijke (Middelburg-Zeeland) als elitaire contexten (Middelburg-Vlaanderen). Hetzelfde geldt bovendien voor de meer luxieuze filigraanbeker (Walraversijde) en balusterkelk (Walraversijde, kasteel Aldegonde, Middelburg-Zeeland en Middelburg-Vlaanderen).

Het gebruik van zeldzame voorwerpen voor persoonlijk gebruik wordt aangetoond door het meerzijdige deksel uit kasteel Aldegonde, een veelkleurig flesje uit Vrouwenpolder en door de kralen en een spiegeltje uit Walraversijde.

Het rijke en verscheiden glaseensemble wijst op invoer uit Duitsland, Frankrijk en Noord-Italië, mogelijk Venetië. Voor de periode na 1550 zijn er aanwijzingen voor locale productie.

Deze verstedelijkte regio, die voornamelijk fungeerde als bevoorradingsgebied en hinterland voor de wereldhavenstad Brugge, bood de vroege mogelijkheid tot verwerving van een materiaalgroep als glas, voor een grote en sociaal-economisch ruime gebruikersgroep.

¹ Caluwé et al. 2003. Glas van vissers, kooplui, monniken en heren. (de tentoonstellingscatalogus omvat tevens een uitgereide bespreking van het vondstmateriaal uit de regio).